IOSEPHI AVRIAE NEAPOLITANI ORATIO.

De Vitæ Humanæ Fragilitate.

AD. ILLVSTRISS. ET. REVEREND.
GVLIELMVM. SIRLETVM
S. R. E. Cardinalem.

ALTERA. EDITIO



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, Apud Dominicum Baſam.
M. D. LXXXVIII.

DE. SVPERIORVM. FACVLTATE

SCRIPTA . EST . HÆC . ORATIO
ANNO . DOMINI . M. D. LXXV
ET . EDITA . NEAPOLI .

IVSSV . ILLVSTRISS . ET . REVEREND.
GVLIELMI . SIRLETI . CARDINALIS
F. M.

Poſt mortem HIERONYMI . SIRLETI
eius Fratris .

IOSEPHI. AVRIÆ NEAPOLITANI ORATIO

DE VITAE HVMANAE FRAGILITATE. SCRIPTA AD EXERCITATIONEM.

NON raro equidem mirari ſoleo, cum ceterarum rerum in hominibus inſcitiam, tum vel maximè, quòd pauciſſimi, aut excellenti ingenij magnitudine, aut præclara eruditione, atque doctrina, aut vtraque re ornati, ſtudeant ſuæ naturæ conditiones noſſe. Sed plerique omnes, veluti temere, fortuitoq. ſati ac creati, ætatem per ſummam ſocordiam agant: & prauis cupiditatibus obcæcati, ante moriantur, quàm intelligere potuerint, quam ob rem in vitam veniſſent. Quòd ſi illis ſapientiæ tanta cura eſſet, quanto ſtudio caduca, breuia, incerta, fugacia, mobilia conſectantur, profecto exſpectando, & deſiderando, non ſemper miſeri animis penderent, nec cogitationibus ſtultis effeminarentur, aduerſa quæque tum venientia metu augentes, tum mærore præſentia. Sed tota vi bene viuendi poſita in virtute, & rerum diuinarum contemplatione, a corporum obſequijs, indulgentiaq. plane diſcederent: & doloris, mortiſq. timore ſublato (quorum alterum ſemper adeſt, alterum ſemper impendet) mentem, qua nihil melius, neque præſtantius aliud in natura mortalium, rite excolerent: & pura religione, veroq. DEI cultu ſuſcepto, procederent eo excellentiæ, vt adhuc in terris vitam cæleſtium imitantes, prope diuini, & immortales fierent. Qua de re

In homine nihil mēte præſtantius.

quędam altius repetita explicare vberius conſtitui. Oſtendam primum, qua ratione omnia hæc inferiora perpetuæ mutationi ſint obnoxia, vnde generentur, quo recurrant; quid in mundo mortale: & caducum, quid diuinum, & æternum. Cum hæc docuero, tum oſtendam hominem vnum omnium maxime fragilem, & imbecillum: & quanti conſtet illi dominatus, principatusq. in alia omnia delatus. Qua ex meditatione conditionis humanæ me effecturum ſpero, vt cum dies, & noctes omnia nos mala vndique circumſtent; mortem, quam paſſim, veluti horribilem, ac formidoloſam deprecantur, vitæ potius humanæ, miſeræ, multumq. iactatæ, portum, ac perfugium exiſtimēt. Ergo commune eſt omnium incipientium rerum, vt ortæ occidant, & auctæ decreſcant, vt frigore, vel calore, vel aliqua impreſſione vehementi labefactentur, aliæ ocyus, aliæ ſerius, ſecundum vires earum ſeminibus inſitas, ætatesq. ſingulis ad viuendum datas. Antiquitas putauit tres Parcas, neceſſitatis filias, omni vitæ præeſſe, Lacheſim inchoare, Clotho ſeruare, Atropon finire, ac nendo quidem ducere ſpatium viuendi, vnicuique conceſſum, vt quod in fuſo perfectum eſt, præteritum tempus indicet: quod torquetur in digitis, præſens: & quod non dum ex colo tractum, digitisq. ſubactum, futurū, & inſequens oſtendat. Quibus temporibus omnia contineantur; præteriti, eſſe ortum; præſentis, ſtatum; futuri, diſſolutionem. Alij maiora ſpectantes, Lacheſim eſſe voluerunt cæleſtem naturam altiſſimā, ex qua inferiora cuncta, vices, ortus, & interitus ſentiuntur: ſata quæque vitam ducūt, perpetuo cæli motu, ac luce illinc manāte: & calore, lucis ſobole, excitato, calore, inquam, non igneo, non aëreo: ſed cæleſti, ſicut lux cæli propria eſt qualitas, efficaciſſimo illo quidē, maximeq. ſalutari, omnia penetrante, fouente, moderante; vnde fluere vim quandā a Stoicis, mentem vniuerſi nuncupatam, agitantem primū Ignem, & Aëra, deinde Aquam, & Terram, quæq. ex his quattuor efficiuntur, cum homines, tum beſtias, volucres, natantes, agreſtes cicures

Parcæ tres, filię neceſſitatis.

Λαχέσισ

Calor, lucis ſoboles.

cicures, feras: tum ſtirpes, lapides, metalla; originem ſuam, progreſſionemq. cunctis eo referentibus, quo etiam reſoluta plane reddantur.

Nam ſua cuique locis ex omnibus omnia plagis
Corpora diſtribuuntur, & ad ſua ſæcla recedunt.
Humor ad humorem: terreno corpore terra
Creſcit: & ignem Ignes producunt, ætheraq. æther:

Quod & Hippocrates attigit, affirmans, homine animam agente, ſingula in propriam naturam diſcedere, atque in ea redire, ex quibus vnumquodque conſtaret. Per Clotho intellexerunt ſtellas errantes, & inerrantes, a quibus orientes ita animaremur, atque formaremur, vt quiſque ingenia, mores, actiones, vitæ curſus, euentusq. accerſeret. Per Atropon fatalem & immutabilem continuationem ordinis ſempiterni, quia nihil aliud fieri poſſit, atque a DEO conſtitutum eſt; tametſi multa nec opinata videantur propter obſcuritatem, ignorationemq. cauſſarum. Eam porro naturam eſſe omnia gignentium corporũ, vt cum ſurſum, deorſum, vltro citroq. indeſinenter commeent: & alia ex alijs oriantur, ac viciſſim propter principes qualitates inter ſe diffidentes, immutentur, nihil diutius vno, & eodem ſtatu eſſe poſſit: ſed cuncta continenter naſcantur, occidant, fluant, labantur. Quibus omnibus ſubſtantia quædam communis ſubiecta ſit ſine vlla ſpecie, atque carens omni qualitate, expers ortus atque interitus, ex qua omnia exprimantur, & in quam deinde recipiãtur, dum ab illis, vtique ingredientibus, & exeuntibus, iugiter agitatur, atque formatur. Ac Natura quidem perlibenter ſingula immortalia feciſſet: ſed quia per infirmitatem materiæ non licebat, id in generibus, quæ perpetuari videmus, molita eſt, quoad eius fieri poteſt, prole noua Mundum ſemper frequentans, & labentia ſęcula cupide propagans, ne quando vacuo æuo torpeant. Interim vero mens illa, quam ſupra demonſtraui fuſam per vniuerſum, retinet elementa, aptiſſimo vinculo, atque pulcherrimo colligata, ſic, vt ſe ſe concordata amicitia, & charitate

Hippocr. in lib. de Natura humana.

Κλωθώ.

Ἄτροπος.

56

tate complectantur: quæ & princeps, & moderatrix reliquorum, præclari, eximij, cuncta ſua luce luſtrantis, qui oriens, & occidens diem, noctemq. conficit: & modo recedens, triſtitia contrahit terras, tum autem accedens, viciſſim lætificat: vnde anni ſemper renaſcentes, quadripartitæq. temporũ mutationes, aptæ ad conſtitutionẽ omniũ rerum: & temperationem. Superiora certe ſunt ſimplicia, & ſemper vniuſmodi, immutabilia, infatigabilia, inuiolabilia: inferiora autem mortalia: & caduca, præter animos, hominum generi, munere D E I, datos: compoſita diſſoluuntur, diſſoluta componuntur, perpetua adiectione: diminutioneq. laborant, oriuntur, creſcunt, extinguuntur, inæquabilibus ſpacijs eodem cuncta dimittuntur. At homo, ad cuius commoditates, & vſus alia omnia ſunt creata, multo maxime fragilis eſt, videlicet inter tot periculorum genera, tot morbos, tot mortis caſus, totq. curas, magna, & ſæua mercede comparata ſua præſtantia, vt difficile ſit intellectu, vtrum Parens illi melior Natura fuerit, cui cetera animantia ſubiecit, tantamq. ingenij ſolertiam largita eſt, an triſtior nouerca, perpetuis malis tanta munera rependens. Homerus antiquiſſimus ſcriptor, & Poetarum maximus, dicit Atēn, ideſt calamitatem, Deam turbantem Cælum, eamq. ob cauſſam deiectam illinc a Ioue in terras, vbi *πάντας ἀᾶται*,

Superiora, æterna.

Inferiora, mortalia.

Homo omnium maxime fragilis.

Homerus Poetarũ maximus.

Ates Dea

Iliad. T.

Οὐλομένη, τῆς μὲν θ' ἁπαλοὶ πόδες. οὐ γὰρ ἐπ' οὔδει
Πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥγε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει
Βλάπτουσ' ἀνθρώπους,

Heſiodus Operum, & Dierũ lib. 1.

Prometheus Iapeti filius.

Pandora.

Quid quòd Heſiodus Homero poſterior, carminibus græcis, & ipſe vaticinatus eſt, homines diu ſimpliciſſime vixiſſe in ſumma rerum abundantia, quas ſponte tellus ferebat, procul malis, procul laboribus, procul curis, proculq. morbis, ſenium afferentibus: Sed poſteaquam Prometheus, Iapeti filius, ignem cælo mala fraude ſubductum mortalibus intulit, Iouem iratum ob id furtum, nos cumulaſſe tot miſerijs, ſemotiq. prius lethi, tardam neceſſitatem corripuiſſe, ſubornata ad fallendos mortales Pandora,

ra, quæ demiſſa in terrás, & recepta ab Epimetheo aliter atque a fratre Prometheo admonitus fuerat, mox vas ingens, quod ſecum detulerat, aperuit, vnde exilierunt mala innumerabilia, ſola ſpe in vaſis labris ſubſiſtente, quòd operculum ante oppoſitum eſt, quàm poſſet euolare.

Αλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται,
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα,
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ, ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ,
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι.

Prometheum autē fraudis admiſſæ pœnas pendere, relegatum per Mercurium ad Caucaſum montem Aſiæ altiſſimum: aſperrimumq. & immani ſaxo ibi vinctum: & aduolantem Aquilam ſingulis diebus iecur hominis noctu renouatum dilaniare, corpus eius perenni miſeria fedantem. Priſci, quibus fuit ſtudium latentem in fabulis veritatem inueſtigare, ignē expoſuerunt calorem in omnium fuſum naturam, in quo procreandi vis, & cauſſa gignendi, a quo & animalia omnia, & ea, quorum ſtirpes terra continentur, aluntur, creſcunt, conſeruantur, ſuſtinentur, qui quamdiu remanet in nobis, tamdiu ſenſus, & vita remanet: refrigerato autem eo, & exſtincto, occidimus ipſi, & exſtinguimur. Aquilam, huius vitę curas, & quotidianas ſolicitudines, nos exedentes, a quibus vacuus nocturno tempore ſecundum quietem eſt animus, interim ſeipſum colligens, & reficiens: ſpes autem idcirco ſubſiſtit in vaſe, quòd mens humana ſemper in futurum agit ſuſpenſa: & anxia. Quæcumque enim in vita cogitamus, & molimur, ex ſpe cuncta pendent. Pueri parant ſe iuuentuti, hæc ætas ſenectuti, ſenectus vlterius mittit cogitationes, nihil agimus, niſi cum exſpectatione. Abdala vnus e ſapientibus Arabum aliquando interrogatus, quid præcipue in hoc Orbis terræ theatro mirabile ſpectaretur, reſpondit, nil homine mirabilius ſpectari: cuius aſtipulator Mercurius Triſmegiſtus, ſcripſit, hominem maximum eſſe miraculum. Conſtat præclara quadam conditione generatum ad DEI imaginem: & ſimilitudinem, qui ipſius gentilem, & cultorem:

Caucaſu[s] Mons A[-]ſiæ altiſſimus.

Calori[s] vis.

Ex ſp[e] cūcta pē[n]dere.

Abdala[s] Mercu[-]rius Tri[s-]megiſtu[s].

torem & imitatorem, qui conſideraret admirabilem Naturę fabricam, qui contemplaretur ordinem cæleſtium: & medium terrarum globum tueretur. Hunc diuinitate mentis ornatum, cum veri, & falſi iudicandi, diſcernendiq. boni, & mali ſcientia, cum prudentia intelligendi principia, & cauſſas rerum, quid quamque ſequatur, quid ve ſit cuique contrarium: & cum memoria, qua recordetur prętерita: & præſentibus annectat futura. Hunc participem rationis, cuius vi alius alij concilietur, & ad orationis, & ad vitæ ſocietatem. Eius ingenio datam figuram corporis aptam, cum plurimis ſingulorũ membrorũ, internorum & externorũ opportunitatibus, & habilitatibus, quarum comites ſenſus & affectus. Hunc acutũ, prouidũ, ſagacem ad intelligendum, & agendum natum, ſolum ex tot generibus animantium, quorum principatum teneat, notitiam præpotentis DEI, conditoris ſui, habere. Reliqua abiecta ad paſtum, vel iacentia in terra, vel merſa vndis, vel in aere pendentia. Hunc erectum ad cęli quaſi cognationis conſpectum excitatum, ſupera, infera, prima, vltima, media cernere, cum in primis ipſius propria ſit veri inquiſitio, atque inueſtigatio: cælum, ſidera, terras, aquas, animantes, ſtirpes, lapides, metalla, omnium rerum naturam perſpicere: & ipſum cuncta moderantem DEVM: ac regentem contẽplando pene præhendere: ad eũ in quotidianis negotijs, & medijs miſerijs confugere: ab eo auxilium implorare, eo venerando, & religioni verę parendo, aſpirare ad beatitudinem, immortalitatem. Ab hoc leges, moresq. conſtitutos, tum iuris æquam deſcriptionem, certamq. viuendi diſciplinam, per quam bene, beateq. viuitur. Quid enumerem tot artes eius, tantas ſcientias, tot inuenta, quibus paret ea, quæ ſuppeditent, & ad victum, & ad cultum? Quo circa merito principem locum tenere in hoc Mundo videtur, qui & ipſe paruus mundus dictus eſt a multis: quandoquidem, quę in vniuerſo inſunt, vniuerſa in eo reperiantur. Sunt ignis, aer, aqua, & terra inter ſe temperata, re ipſa in hoc corpore concreta, eſt ſpiritus

Hominis propriũ contemplari.

Homo, mundus paruus.

tus tenuior, & diuinior Elementis, Cælo, vt ait Ariſtoteles, analogia, ſeu proportione reſpondens, & animam cum corpore copulans. Eſt vitas ſtirpium eiſdem muneribus fungens, generandi, alendi, augendi: eſt ſenſus brutorum, tam internus, quàm externus: eſt animus ratione pollens: eſt mens diuinitus adiecta, incorporea, impatibilis, immortalis: eſt earum omnium naturarum ſimul confluentium conſenſus. Huic inferiora famulantur, ſuperiora fauent. Sed ne dotibus his ſuperbiamus, aut inſolentius de nobis gloriemur, impediunt e contrario miſerię, in quibus vitā trahimus ab ipſo lucis rudimento. Primum vnus homo, animantiū cunctorū, nudus naſcitur, cum cetera protinus vitæ principio natiuis varie tegumētis, a frigoribus, & calore defendātur, quæ & ipſum ſuperāt corporis robore, pernicitate, velocitate, ſenſuum vigore, & ætatum diuturnitate. Vnus ſtatim ad vagitus, ploratusq. abijcitur, vnus continuo pedibus, manibusq. deuincitur, tamquam a ſupplicijs vitam auſpicans: deinde ſatis conſtat non fari, non ingredi, non veſci, niſi edoctum. Poſtremo ſub ingraueſcentē ætatem, in quam confluit quidquid eſt infirmum & fragile naturæ, videmus hebeſcere ſenſus, membra torpere, deficere vires, præmori viſum, auditum, inceſſum, hinc ſenem moroſum, & anxium, & iracundum, & difficilem: & odioſum, ſibiq. & alijs intolerandum: tandem nec ſentire, nec ſapere, ſi longius ætate progrediatur: eumq. rurſum repueraſcere, quæ res eum miſere ridiculum facit. Huc accedunt diuturnæ corporis, & animi moleſtiæ, ægeſtas, infamia, ſeruitus, exilium, amiſſio ſuorum, luctus, orbitas, ſolitudo, ceterçq. ærumnç omnibus horis in apertā ipſius perniciem incurrentes. Vnde verſus Euripidei,

Hominis miſeriæ innumerabiles.

Euripides in Phœniſſis.

Ἔφυ μὲν οὐδεὶς ὅςις οὐ πονεῖ βροτῶν,
Θάπτει τε τέκνα, χ᾽ ἅτερα αὖ κτᾶται νέα.
Αὐτός τε θνήσκει, καὶ ταὶ δ᾽ ἄχθονται βροτοὶ,
Εἰς γῆν φέροντες. τὴν δ᾽ ἀναγκαίως ἔχει.
Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον ςάχυν,
Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή. τί ταῦτα δεῖ

Στένειν ἅπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν;
Δεινὸν γὰρ οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.

Cic. Tuſcul. 3.

& Cicero præclare, vt cetera,

Mortalis nemo eſt, quem non attingat dolor,
Morbuſq. multi ſunt humandi liberi,
Rurſus creandi, morſq. eſt finis omnibus.
Quæ generi humano angorem nequidquam afferunt:
Reddenda eſt terra terra, tum vita omnibus,
Metenda, vt fruges: ſic iubet neceſsitas:

Hom. Iliad. ρ.

Et Homerus, vbi omnium animantium genera contemplatus eſſet, eorum victus inter ſe contuliſſet, exclamauit, omnium, quæ humi ſerperent, & ſpirarent, calamitoſiſſimum eſſe hominem, principatum haud ſane felicem illi tribuens, vt in expendendis malis primas teneat. Quid referam varia venena exitij tam præſentis? tantam difficultatem in victu parando, tantam curam in ſerendo, colendo, & demetendo, condendo, reponendo? vt ſegetes effundant herbas frugibus inimiciſſimas, a quibus necentur; vt vredo herbis, leguminibus, & fruticibus incommodet ſideratio, & vermiculatio arboribus; carbunculus, & articulatio vitibus; putredo fructibus, cibiſq., caries lignis, rubigo metallis, tineæ veſtibus: vt æſtus, & rigor Cæli afferant morbos pecudibus procreatis, cum ad veſcendum: & corpora veſtienda, tum ad cultus agrorum, & ad vehendum: vt noceant ignes incendijs, aquæ eluuionibus, & naufragijs, ædificia ruinis? Ad ſummam, ne agam de ſingulis, cum omnes vndique beſtiæ, feræ, & cicures inſidientur, omnia vndique pericula immineant, plura tamen homini ab homine, quàm a ceteris, mala inferuntur, videlicet calumnijs, litibus, factionibus, furtis, rapinis: cumq. cetera animalia, quæ rationis expertia dicimus, in ſuo genere probe degant, congregentur, & ſtent contra diſſimilia, tamen homines non modo locis, linguis, imperijs diſiuncti, ſed etiam eiuſdem gentis, nationis, linguæ, religionis, & ciuitatis, odijs mutuis flagrantes, ſpreta communitate, ſocietateq. humani generis, bellum, quod

vnum omnium ſcelerum colluuionem inuehit, alij alijs faciunt, per iram & cupiditatem ſe ſe omni diritate, crudelitate, immanitateq. teterrima nefarie lacerantes. Quorum reputatione efficitur, neminem mortalium eſſe felicem: ſed præclare, atque indulgenter agi cum illo, qui iure dici non infelix poſſit. Atque eo etiam magis, quòd nihil homini ſine labore obuenit, nihil ſine ſolicitudine ſeruatur, & quidquid datur, incertum, ac breue eſt, etiam his, quibus largitione contingit, vniuerſum vtique æui tempus intuentibus. Quæ enim ætas longa eſt? aut quid omnino homini longum? aut qui ipſius anni, vnius tantum modo aſtri redditu numerati, ſi magno anno, & vere vertenti comparetur? cum cuncta aſtra ad idem reddierint, eandemq. cæli totius deſcriptionem longis interuallis retulerint, vniuerſo numero temporis perfecto? Sed quid ego? cur loquor de hominibus? cur queror de eorũ miſeria, & fragilitate? cum tot vrbes quondam florentiſſimæ longa annorum ſerie, multisq. laboribus ſtructæ, iaceant dirutæ, quarum cadauera nulla, ac ne nomina quidem ſuperſunt: Cum imperia multa, ac regna, longe, lateq. rerum potita, quæ tanta indole creuerant, vel deſidia ſucceſſorum labefacta, vel bellorum iniuria euerſa, vel vetuſtate, a qua nihil tutum eſt, paullatim immutata, corruerint. Prouinciæ totæ cum gentibus, ac nationibus conciderint, ſiue ingenti terræ motu concuſſæ, ſiue eluuionibus hauſtæ, ſiue exuſtionibus vaſtatæ. Quas mutationes aiunt lege Mundi neceſſe eſſe accidere ſtatis temporibus, cum ad motum Primi cęli, vnde motus reliqui inferiores, & omnis Natura pendet, tum ad errantium ſiderum coniunctiones, & ſeparationes, quibus Elemēta, & quę ex Elemētis conſtituũtur, præcipue parere ſupra demonſtratum eſt. Quam cæli cum terris ſocietatē Democritus nobiliſſimus phyſicus primus inueniſſe, oſtendiſſeq. fertur. Nimirum hanc eſſe rerum humanarum continuam viciſſitudinem, quæ eodem ἐν χρόνῳ πολλάκις πολλάκις, μᾶλλον δ᾽ ἀπειράκις, vt ait Ariſtoteles, recidãt: vel quòd materia ad ſimilitudines edēdas eſt facilis,

Magnus, ann' qui Macrobius lib. 2. c. 11.

Primum mobile.

Democritus.

Materia.

lis, vel quòd ex quibuſdã terminatis numeris, ſeries rerum connexa exiſtit, quemadmodum Pythagorę primum, deinde Platoni placuit. Ac ne longius a propopoſito aberrem, Mundi etiam interitum exſpectamus, & diem, quæ tandem hoc vniuerſum, omnia ſimul complectens, diſſipet, & in pulchriorem ſpeciem, ſimplicioremq. conuertat. Et erimus tam ſuperbæ arrogantiæ, vt velimus in hac neceſſitate naturæ, omnia ad vnum finem reuocantis, nos, noſtrosq. ſeponi, & a ruina ipſi Mundo imminente, nos, noſtrosq. ſubtrahi: aut ſtultitia aberrabimus vſque adeo, vti præſidiũ non quæramus ad beatam vitam, ſed ſpem omnem felicitatis ponamus in rebus interituris, & labentibus, ac fluentibus continenter? Quarum mobilitatem & inconſtantiam conſiderans ille non intelligendi ſolum, ſed etiam dicendi grauiſſimus auctor, & magiſter Plato, contemplando proceſſit eo diuinitatis, vt firmiſſime aſſeueraret, nihil eſſe, quod oriretur, & interiret: idq. ſolũ vere eſſe, quod vnum ſemper atque idem eſt, neque vllum habet ortum, & ratione, intelligentiaq. continetur, qualem ſtatuebat æternam ſubſtantiã, quę conſtanter in ſuo ſtatu manens, neque ſenior ſe ipſa ſit vnquã, neque iunior, neque recipiat eorũ quidquam, quibus res corporeæ, mobilesq., conditione generationis, ſubijciuntur: quę ſunt ſpecies temporis, imitantis æuum, ſeq. numero identidem reuoluentis. Tempus autem cum cælo incoepiſſe, vt ſimul orta, ſimul etiam diſſoluãtur. Cetera alternis vicibus ortus, & interitus variantia, rationis expertia, opinionem dumtaxat afferre per ſenſus, ideoq. omnino opinabilia haberi: eorum nec artem, nec ſcientiam inſtitui poſſe: ſed vniuerſorum, quæ ſemper eadem, & eodem modo eſſent apud omnes, quæ maxime ſecundum naturam, quæ in vnum exitum ſpectarent, & numquam fallerent, omne iudicium veritatis, veritatemq. ipſam, abductam ab opinionibus, cogitationis ipſius, & mentis eſſe. Itaq. oportere eum, qui intelligentiæ, ſapientiæq. ſe amatorem profiteatur, conquirere primas cauſſas Sapientis, natura efficientes, cum intelligentia pulcher-

Apocalyp. c. 21.

Plato.

Tempus quãdo incœperit.

rimorum, & optimorum. Deinde ſecundas earum rerum, quæ neceſſario mouent, cum ipſæ ab alijs moueantur, quæ prudentia vacantes, inconſtantia, perturbataq. efficiant: Similem porro hunc Mundum, quem videmus, putabat magnę cuidam ſpeluncæ ſubterraneæ, in qua vincti homines degerent ætatem, ſuperne a tergo ignis facem ſuſpenſam habentes, & nihil videntes vel ſui, vel proximorum, præter vmbras, ab igne in aduerſam partem antri cadentes, qui ſi quando patefactis terræ faucibus, ex cæcis, & tenebroſis illis latebris, exuti vinculis, in lucem excedant, læti intueantur admirabiles rerum ſpecies, quarum ſimulacra, aut imagines, obſcuras ante cernebant. Facem ignis in ſpecu rebatur eſſe ſolem, mentem Mundi: & temperationem lucem rebus miniſtrantem. Vincula vero, corpora noſtra terrena: & concreta, quibus interſepiamur, & inflammemur ad omnes cupiditates, quibus impeditur animus, ne veritatem: & ſapientiam aſſequatur. Vmbras, res omnes ſenſibus ſubiectas, adeoq. mobiles, vt nihil vnquam in his vnum ſit conſtans, ne idem quidem: ideoq. nec cognoſci, nec percipi: nec poſſe ſciri. Senſus anguſtos, hebetes, & tardos, animos imbecillos, breuia curricula vitæ, veritati nihil hic relinqui, omnia tenebris circūfuſa, omnia inſtitutis, & opinionibus teneri. Tum autē nos lucem viſuros, cū in Cęlū ex his vinculis corporis emiſſi feremur, vbi ipſo animo per ſe cernemus ipſum per ſe pulchrū, ſincerū, integrum, purum, ſimplex, nullis opinionibus humanis inquinatum. Illic æterna veritas, illic ſapientia, & ſcientia vigent. Quarum cupiditas cum inſit in mentibus noſtris inſatiabilis, & exiguæ contingant, vel nullæ potius in vitam, futurum ſine dubio, vt expleatur, cū moriemur Quòd ſi viuētes aliquid ſapere velimus, animum eſſe ad ſeipſum aduocandum, ſecum eſſe cogendum, maximeq. a corpore abducendum, id eſt adſueſaciendum mori. Hoc & dum erimus in terris, fore ſimile illi cæleſti vitæ, & cum illuc referemur ex his vinculis emiſſi, tum denique victuros. Hoc eſſe ſummum hominis bonum, non in hac vitam quęrendum

Mundus hic cui ſimilis.

90

rendum

rendum:quæ potius mors eſt dicenda. ſed in illa altera ſperandum. Huc tamquã ad extremũ rerũ expetendarum, referenda degendę vitę ratio omnis:& cũcta conſilia bene viuendi recteq. faciẽdi. Quę grauiter magnificeq. dicta ſunt, vt tẽporibus illis, quibus homines in ſummo ſuperſtitionis errore: & in maxima veræ religionis ignoratione verſabãtur, quibus neſciebatur, quid liquido vtile, & honeſtum, quibus varij, & incerti fines bonorum per ambages philoſophantium: & quaſi per caliginem proponebantur. Verũ enimuero longe certiora fuerunt, quæ poſtea ex ſancto, auguſtoq. CHRISTI fonte manarunt. Nam ante CHRISTVM ſuperſtitio fuſa per gentes, oppreſſerat omnium fere animos, & hominum imbecillitatem occupauerat, exceptis Hebræis, qui ſoli mortalium, ſingulari DEI beneficio, verãm religionem colebant, illam quidem imperfectam: & certe inchoatam: donec ille a Patre
Io.14. ſuperuenit, qui in ſacris libris ſe fatetur eſſe viam, veritatem, vitam, & lucem affulgentem omni homini naſcenti,
Io.3.& 6. promittens indubitatam: & æternam felicitatem ſibi credituris, & obſequuturis: qui re vera ſol iuſtitiæ cum eſſet, radijs veritatis diſcuſſit mortis vmbras, quibus obruebamur. Igitur DEVS volens opitulari tandem homini, quem ad effigiem diuinitatis effinxerat, cęlo demiſit Filium vnigenitum, & ſingularem in terras, qui aſſumpta humanitate, naturam inde vſque ab initio Mundi, culpa Adami corruptam, cuius correctio tentata primum fuerat per Abraamum, deinde per Moſem, poſt per Prophetas inſequentes, nouiſſime in antiquum ſtatum, ex quo deciderat, beneficus reſtituit, eiq. ad ſummam beatitudinem ſuo ſanguine aditum muniuit. Quam ob rem illi, vt ſalutatori, exultantes gratias agemus: eumq. iuſtis honoribus, memoriq. mente veneremur, vt DEVM, qui princeps vitæ, rationẽ oſtendit eam, quæ nunc appellatur Sapientia.

Veridicis, & qui purgauit pectore dictis,
Et finem ſtatuit cupedinis, atque timoris,
Expoſuitq. bonum ſummum, quo tendimus omnes,

Quid

Quid foret; atque viam monſtrauit limite prono,
Qua poſſemus ad id rectaq; contendere curſu,
Quidue mali foret in rebus mortalibus: & qui
Fluctibus e tantis, vitam, tantisq. tenebris,
In tam tranquilla, & clara luce locauit:

Duo autem potiſſimũ commendauit, vnum, vt in DEI Mat. 22.
amorem toto animo, & ſtudio inſiſteremus, ab eo ſolo ſa- & Luc.
lutem ſperaremus, ab eo vitiorum, peccatorumq. noſtro- 10.
rum omnem peteremus correctionem, & expiationem: al-
terum, vt homines alteros perinde ac noſmetipſos di- Io. 15.
ligamus: ob eamq. ipſam cauſſam, quòd homines ſint,
conſultum illis velimus, ſocietatem charitatis cũ his coea-
mus, omnes, vt natura coniunctos, noſtros ducamus,
agnoſcentes, non vt populares aliquorum locorum: ſed
ciues totius Mundi, nec ſolum in amore reſpondeamus
his, a quibus prouocemur; ſed etiã bene cupiamus inimcis; Luc. 6.
ab alienis mentes, oculos, manus abſtineamus: nullius
ſpolijs noſtras facultates, copias, opes augeamus, nemini
proprij commodi cauſſa noceamus. Præterea in Euangelijs
paſſim adhortatur ad pacem, ad manſuetudinem, omnẽq.
virtutem: reuocat a flagitijs, iubet domare libidines, coer-
cere cupiditates: monet, ne in diuitijs, pecunijs, honori-
bus, imperijs, gloria; ne in corporis commodis, & volu-
ptatibus, felicitatis ſpem collocemus; ſed in vitæ cæleſtis
exſpectatione, & in bonis animi ſempiternis, quæ nec ocu-
lus vidit: nec auris audiuit, nec aſſequi poteſt hic mens no-
ſtra. Ea autem DEVS, Mundi præſes ac Dominus, &
iudex omnium, pietatis, & probitatis præmia ſui cultori-
bus propoſuit, quibus, poſt mortem, corporibus in vltimo
generis humani iudicio reſumptis, cupiditatũ: & dolorum
expertes, nihil ſibi deeſſe ſentientes, nihil requirentes,
tranquilliſſime perfruemur in perpetuitate omnis tẽporis
conſequentis. Tunc ipſe animus vitijs ſe exutũ cognoſcens,
coniunctumq. cum Diuina mente ſentiens, inſatiabili gau-
dio complebitur: Hæc eſt vera felicitas, vt DEO coniun-
gamur, quod eius ſolius beneficio poſſumus aſſequi: qui
in ſe

in ſe ipſo hominem DEO coniunxit, vt quemadmodum filius DEI humanitatem induit, ſic per eum nos filij DEI fiamus. Hæc eſt optanda merces omnium laborum, quam non modo ſummam, ſed nimirum vel ſolam dubio procul dicere non verebor. Hæc vita æterna, hæc Sapientia, quam Philoſophi, niſi per caliginem, non viderunt. Ea demum magna eſt conſolatio in morbis, ſolitudine, paupertate: in carcere, verberibus, cruciatibus, tormentis: in exſilio, amiſſione ſuorum, luctu orbitate, vt omnia præſidia habeamus in DEO bene, beateq. viuendi. Nam impendente morte, aut inſtante iam plane, aut certe appropinquante, non mediocre proponetur ſolatiũ reputantibus fiducia veræ pietatis ad cæleſtem Patriam, atque adeo ipſam æternitatem redditum longe certiſſimũ patere. Nec vero in calamitatibus vitam negligemus, a quibus breuitas temporis nos ſit vindicatura, cum ſciamus diuerſorium nobis, non habitandi locum eſſe datum: neq. eãdem in proſperitatibus auide nimis amplectemur, omnia humana ſpernentes præ immortalitate illa, quam adepti DEO coniungemur, per ipſius amorem, immenſamq. erga nos benignitatem. Eo pacto nulli metus terrebunt, nullæ ægritudines exedent nullæ libidines incitabunt, nullæ lætitię exultantes languidis liquefaciẽt voluptatibus. Sed ſeruantes æquabilitatem vniuerſæ vitæ, tum ſingularum actionum, erimus DEO, & hominibus commendatiores.

FINIS.

DEO GRATIAS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA